

Organització:

RESIDÈNCIA
D'INVESTIGADORS

Amb la col·laboració de:

METGES HUMANISTES? MEDICINA EN SOCIETAT PER AL SEGLE XXI

CICLE DE CONFERÈNCIES

Del 18 de setembre al 17 de desembre de 2012

Organització: Museu d'Història de la Medicina de Catalunya, Residència d'Investigadors, Col·legi Oficial de Metges de Barcelona.

Amb la col·laboració de: Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, Facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Salut i la Vida de la Universitat Pompeu Fabra.

ARA HA FET 30 ANYS que el COMB, a través del Centre d'Estudis Collegials, impulsava una comissió de treball, formada per un ventall divers de professionals, encarregada de reflexionar al voltant de l'educació sanitària en un context de canvi social marcat pel pes creixent de la medicina assistencial, familiar o d'atenció primària. La comissió va destacar el paper del metge de capçalera com l'agent social i transmissor més eficaç de missatges sanitaris en un entorn d'humanització de la medicina. La feina que s'ha fet en les tres dècades següents ha estat ingent i

Totes les conferències tindran lloc a dos quarts de set del vespre a la Sala d'Actes de la Residència d'Investigadors CSIC-Generalitat de Catalunya, carrer Hospital 64, Barcelona. Tel. 93 443 27 59. | www.residencia-investigadors.es

ha transformat la cara institucional de la medicina i la relació entre el professional i el malalt.

Aquest canvi ha tingut lloc en un context marcat per una biologització dominant en la formació mèdica, per una tecnificació creixent dels processos mèdics, per un augment dels costos i per una demanda cada cop més informada i exigent. Avui, amb un nou segle ja obert i ple d'incerteses, els professionals de la medicina han de fer front a un seguit de nous i vells reptes amb un arsenal divers d'eines. El cicle planteja la necessitat d'establir ponts i teixir xarxes en la trobada entre el metge i el pacient més enllà de la indiscutible presència del fet biològic en la formació mèdica, en el marc d'una cultura mèdica més àmplia i oberta a les humanitats.

ALFONS ZARZOSO (*Director del cicle*)

Programa

* 18 de setembre

INAUGURACIÓ DEL CICLE

Què hem après i què hem deixat al camí? Reflexions sobre la formació del metge de demà

MIQUEL BRUGUERA | *Ex-President del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona,
Professor titular de Medicina de la Universitat de Barcelona*

El canvi forma part substancial de la transformació de la nostra societat. Sovint, però, resulta imperceptible fins que, en retrospectiva, ens sorprenem de com han canviat les coses, les pràctiques de l'ofici mèdic, les formes, els espais, els mitjans i, també, les persones. L'experiència, aleshores, resulta un valor afegit. Alguns aspectes de la pràctica mèdica que s'han perdut, potser s'haurien de recuperar? Com pot l'experiència del metge gran ajudar a formar el metge jove?

* 25 de setembre

Reflexions per a una trobada eficaç entre el metge i el pacient

XAVIER CLÈRIES | *Parc Sanitari Pere Virgili, Àrea de Comunicació Assistencial,
Institut d'Estudis de la Salut - Fundació Dr. Robert*

La comunicació, el diàleg, la conversa. Sembla que no hi ha dubte de la necessitat i utilitat dels coneixements i habilitats lligats a aquesta eina. Però, estan ben formats, els metges, per comunicar, per transmetre coneixement, per educar, per donar males notícies? És el temps un problema per aconseguir una bona comunicació? Com es poden integrar les noves tecnologies en la pràctica quotidiana sense malmetre la relació o el diàleg metge-pacient?

* 1 d'octubre

Llegir Tolstoi ens fa millors metges? Literatura i medicina

JOSEP ELADI BAÑOS | *Professor de Farmacologia, Departament de Ciències Experimentals i de la Salut de la Universitat Pompeu Fabra*

La literatura entesa com a eina de comprensió de la medicina en societat i com a eina de formació del metge. La literatura ha permès als grans autors recrear i imaginar escenaris i escenes, malalties, pacients i professionals de la medicina. De tal manera que la immersió en la lectura d'autors clàssics i de molts autors contemporanis acaba configurant una realitat a vegades inimaginable i a vegades comparable amb la vida quotidiana.

* 8 d'octubre

Què volen els pacients?

ALBERT J. JOVELL | *Institut Global de Salut Pública i Política Sanitària, Universitat Internacional de Catalunya, Foro Español de Pacientes*

El pacient i el seu paper central en la relació metge-pacient, el seu rol pro-actiu en matèria formativa i de responsabilitat ciutadana i el seu caràcter epistemològicament actiu. Com és i com pot ser el pacient en la societat actual? Les relacions entre metges i pacients són complexes. Al llarg del segle xx, la revolució dels pacients els ha situat en el centre de l'escena: la seva narrativa ha recuperat centralitat i la seva acció condiona les noves pràctiques mèdiques.

* 15 d'octubre

Cinema en sessió contínua: reflexions per a una medicina en societat

CARLOS TABERNERO | *Professor d'Història de la Ciència, Facultat de Medicina, Universitat Autònoma de Barcelona*

Al llarg del segle xx, el cinema ha jugat un paper fonamental en la configuració de la cultura de la població occidental. Cinema i medicina tenen una relació tan fecunda com complexa. Com ponderar la utilitat del cinema en la formació del metge, ja estigui en exercici ja en formació? Com pot contribuir a una millor comprensió de la creació, transmissió i gestió del coneixement mèdic? Com el cinema ha contribuït a definir certes imatges de les figures del metge i del pacient i de les malalties?

* 22 d'octubre

La delimitació de la pràctica mèdica: ètica i assistència mèdica

MÀRIUS MORLANS | *Hospital Universitari Vall d'Hebron, Comissió de Deontologia del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona*

Les conseqüències d'una decisió clínica. La complexitat d'aquest acte condiona un món dominat per coneixements biològics i tècnics. Un seguit de conceptes filo-

sòfics determina els elements que han de permetre al metge procedir d'una manera reflexiva i conscient. Però també de manera consensuada amb el pacient? Les bones pràctiques en medicina obliguen a tenir una formació filosòfica més aprofundida? En quina mesura el concepte de qualitat de vida ha de centrar la reflexió del metge?

* 29 d'octubre

Entendre la situació actual: o com la història ens aporta claus de comprensió

JOSEP L. BARONA | *Catedràtic d'Història de la Ciència, Facultat de Medicina,
Universitat de València*

Explicar la importància de la història en la formació del metge és un repte davant l'escomesa actual procedent d'un món que comprèn la medicina des de bases fortament biologicistes. No ens interessa tant saber què és la història de la medicina, com saber què pot aportar la història de la medicina al metge, quin paper pot jugar la història de la medicina en la comprensió del món actual, de la medicina que es practica avui i de la formació del metge que practicarà demà.

* 5 de novembre

La comunicació no verbal en la relació metge-pacient

BEATRIZ MOLINUEVO | *Professora de Psicologia, Facultat de Medicina,
Universitat Autònoma de Barcelona*

La idea de la comunicació no verbal pressuposa el retorn del pacient, de la seva persona i del seu discurs a un paper central en la relació mèdica. Però, què és la comunicació no verbal? Com es descodifiquen determinats actes, gests i comportaments? Poden influir en una millor comprensió dels problemes de salut? Disposen els metges d'una formació adient en aquesta matèria? Per què una llarga experiència clínica reconeix de manera immediata el caràcter fonamental d'aquesta qüestió?

* 12 de novembre

Antropologia, medicina i etnografia en el nou mil·lenni

JOSEP M. COMELLES | *Professor d'Antropologia Mèdica, Departament
d'Antropologia, Filosofia i Treball Social, Universitat Rovira i Virgili*

L'antropologia és una eina bàsica per comprendre els processos de salut, malaltia i atenció que tenen lloc a la nostra societat. Però, ha entrat a formar part de l'arsenal intel·lectual dels metges per fer front a problemes tan importants en l'actualitat com la cronicitat de les malalties, els estils de vida, la diversitat cultural? Pot contribuir a millorar l'educació sanitària a partir de l'estudi de mitjans clau com ara les xarxes internautes o la televisió?

* 19 de novembre

Viure més anys: el procés d'envelliment com a escola de medicina

JAUME PADRÓS | *Vicepresident del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona*

La vellesa i el procés d'envelliment constitueixen una prova de la transformació de la medicina occidental. El caràcter crònic que han adquirit certes malalties i una millor qualitat de vida han jugat un paper decisiu en el fet de viure més anys. Però, com condiciona el fet de viure més anys la relació amb el metge? Manca preparació per envellir amb qualitat? Fins a quin punt la vellesa obliga a comprendre la medicina de manera més general i menys especialista i a actuar en equips de treball i menys a tall individual?

* 26 de novembre

Pensar desde el cuerpo las humanidades médicas

CRISTÓBAL PERA | *Catedràtic de Cirurgia i Professor emèrit de la Universitat de Barcelona, Honorary Fellow del Royal College of Surgeons of England*

El cos és el centre d'atenció de la medicina i resulta adient pensar sobre el cos i des del cos en la seva totalitat i formular una reflexió que ens permeti mostrar els fets i els valors humans lligats a la mateixa corporeïtat. Les humanitats mèdiques elaboren aquest coneixement i adverteixen sobre problemes en la relació entre el metge i el pacient, sobre mirades que no es creuen, sobre valors que es deterioren i perden. De quina manera una filosofia del cos pot ajudar a superar aquests problemes?

* 3 de desembre

El patrimoni mèdic i el pes de la cultura material de la medicina

ALFONS ZARZOSO | *Conservador del Museu d'Història de la Medicina de Catalunya, Professor d'Història de la Ciència, Universitat Autònoma de Barcelona*

La medicina contemporània té un fonament important en el desenvolupament tecnològic: les pràctiques mèdiques s'han mediatitzat a partir de la creació d'instruments, de tècniques i d'espais arquitectònics que han transformat el fenomen de la salut i de la malaltia i que han adaptat les formes d'entendre la medicina, tot creant nou coneixement, llenguatge i experts. Per què convé conèixer el context de la cultura material de la medicina? Quina reflexió aporta aquest coneixement al metge jove i a l'estudiant de medicina?

* 10 de desembre

L'escola mèdica de la Barceloneta o com el metge entén el barri on treballa

ANDREU SEGURA | *Metge de Salut Pública, cap de l'Oficina del Pla Interdepartamental de Salut Pública del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Professor associat de Salut Pública al Departament de Ciències Experimentals i de la Salut de la Universitat Pompeu Fabra*

Cal recuperar el concepte de geografia mèdica? Un concepte basat en la importància de conèixer a fons el medi físic i humà on es treballa per tal d'entendre millor el món mèdic dels pacients del barri, les seves particularitats, els aspectes que poden influir en la salut. La major part dels estudiants de medicina treballaran com a metges de família, practicants d'una medicina de la comunitat. La Barceloneta, un espai que ha experimentat transformacions notables en els darrers quaranta anys, pot servir a tall d'exemple d'aquestes reflexions?

* 17 de desembre

SESSIÓ DE CLOENDA DEL CICLE

La cartera de valors: ser metge avui

MIQUEL VILARDELL | *President del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona, Catedràtic de Medicina, Universitat Autònoma de Barcelona, Hospital Universitari Vall d'Hebron*

Quins són els valors afegits de la professió de metge en la societat actual? Els valors canvien amb el pas del temps? Podem evocar valors i projectar-los per a les properes generacions de metges? La vocació, el respecte al malalt, l'ètica professional, el tracte humà, el reconeixement de límits, el llenguatge, la formació continuada, les formes i els comportaments, el treball en equip, tot plegat són elements que podrien constituir una interessant cartera de valors. Però, com es transmeten als joves estudiants? Quina mena de professionals de la medicina volem formar? Quines matèries i continguts haurien de comptar per a una formació més humana i humanística del futur metge?

*

Direcció del cicle: ALFONS ZARZOSO

*Conservador del Museu d'Història de la Medicina de Catalunya
Professor d'Història de la Ciència de la Universitat Autònoma de Barcelona*